

СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ КАТЕГОРІЇ ОЦІНКИ НА РІЗНИХ МОВНИХ РІВНЯХ НА ПРИКЛАДІ АНГЛІЙСЬКИХ ТЕКСТІВ-ВІДГУКІВ

Ставничий І. В.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викладач

Чуланова Г.В.

Пізнаючи світ і взаємозв'язок реального світу в практичній діяльності, людина не просто відбиває явища дійсності та їх ознаки і якості, а й одночасно відображає своє ставлення до реальної дійсності, причому ставлення людини до предметів, явищ обумовлене конкретним історичним станом практики. Тим самим цінність і система цінностей, що детермінують ставлення людини до моральних, естетичних сфер життя суспільства, не є чимось постійним, константним, вони розвиваються разом із суспільством і змінюються разом із ним.

У пошуках загального критерію для оцінки книг і їх поділу на "гарні" й "погані" необхідно досліджувати не стільки самі книги, скільки ставлення до них читача. Кожен читач знає, що хороша книга не міф, вона дійсно існує. Для будь-якого читача такою книгою буде та, яка подобається саме йому.

Таким чином, "скільки смаків, стільки й хороших книг, і питання щодо книжкової оцінки ставиться виключно суб'єктивно. А оскільки про смаки не сперечаються, то доводиться те саме сказати і про книжкові оцінки". Різні книги притягують до себе різну кількість вихваляючих їх голосів, але, по суті, справа не у кількості голосів, а в тому факті, що не якість самої книги примушує вважати її гарною, а – ставлення до неї публіки, що її читає.

Емоції становлять невід'ємну частину людського існування та відіграють значну роль у житті людей. Емоції (фр. *émotion* від лат. *emovere* "збуджувати, хвилювати") – одна з форм відображення світу, що означає душевні переживання, хвилювання, почуття; "специфічна, своєрідна форма когніції, відображення та оцінки дійсності, що оточує людину".

Емоційна лексика в цілому вивчена ще дуже мало, хоча безсумнівно представляє великий інтерес, оскільки помічено, що слова якісної оцінки надзвичайно неміцні і схильні до змін

як за формою, так і за значенням, на протязі своєї історії вони піддаються багаторазовим переосмисленням.

Емоції створюють первинне враження оцінного повідомлення, тому текст оцінного повідомлення має бути яскравим, лаконічним та емоційно забарвленим. Якщо людина не знаходить для себе нічого цікавого, емоційно забарвленого, то у неї може і не виникнути бажання прочитати ту чи іншу книгу. З метою створення таких текстів критики використовують найрізноманітніші виразні засоби мови.

У сучасному мовознавстві до оцінних традиційно відносять тексти, насичені оцінними мовними одиницями (основи цієї теорії були закладені в працях Н. Д. Арутюнової, О. Л. Бессонової, О. М. Вольф, В. М. Телії). Їх маркерами є оцінна лексика – слова, що мають оцінну семантику, зумовлену психологічними чинниками, і можуть набувати позитивного або негативного значення в процесі свого функціонування.

Для вираження оцінки в системі мови існує цілий пласт лексики. Основна роль належить словам-оцінкам, що подаються різними частинами мови: прикметниками, прислівниками, іменниками, дієсловами, вигуками.

У мові оцінна лексика не існує ізольовано – вона заповнює синтаксичні конструкції. Й оскільки емоційний вплив у мові набирає форми не лише лексичних, а й синтаксичних засобів мови, то синтаксичний рівень має великий потенціал для вираження оцінних відтінків мови. “Під емоційним синтаксисом потрібно розуміти особливі структурні утворення, метою яких є передача не стільки основного змісту повідомлення, скільки суб’єктивно-оцінного, емоційно забарвленого ставлення того, хто говорить, до предмета думки”.

Категорії оцінки без емоційності не буває, а розмежування їх практично неможливе. Проте важливо й інше: оцінка необов’язково поєднується з емоційністю. “Категорії “емоційність” та “оцінка” є співвідносними, а головна відмінність між ними полягає у такому: якщо основною функцією емоційності є чуттєва оцінка об’єктів позамовної дійсності, то оцінка – це цілеспрямований вплив на слухача з точки зору вражаючої сили висловлювання, виразності, його естетичної характеристики. Таким чином, оцінка – це категорія, орієнтована на адресата, тобто така, що має прагматичне значення”.

Виходячи з визначень оцінки мови, що наводяться різними дослідниками, можна визначити цю категорію як таку сукупність ознак мовних одиниць, а також цілого тексту, завдяки яким адресант виражає своє суб'єктивне ставлення до змісту або адресата мови.

1. Вольф Е. М. Варьирование в оценочных структурах / Е. М. Вольф // Семантическое и формальное варьирование. — М. : Наука, 2000. — С. 273–294.
2. Гусарева Н. В., Пяткина И. В. «Лексические средства выражения субъективной модальности и контекст». — Ленинград, 1990. — Вопросы английской контекстологии. — Выпуск 3, Отв. редактор Кашева М. А.
3. Єщенко Т. А. Лінгвістичний аналіз тексту: навч. посіб./Т. А. Єщенко. — К.: ВЦ «Академія», 2009. — 264 с.

Перекладацькі інновації : матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, м. Суми, 15-16 березня 2013 р. / Ред.кол.: С.О. Швачко, І.К. Кобякова, О.В. Ємельянова та ін. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 79-81.